

POCHÓWEK KULTURY ŁUŻYCKIEJ

Grób 163, jamowy, w obwarowaniu kamiennym, odc. 218 (ryc. 17: 5). Odkryty na głębokości 45 cm od powierzchni. Jama grobowa nieczytelna. Przepalane kości ludzkie złożono w żółtym piasku, a ich zasięg obejmował przestrzeń pomiędzy kamieniami o wymiarach 63×33 i głębokości 35 cm.

Zawartość: 1: 1 fragm. krawędzi naczynia barwy jasnobrunatnej (ryc. 17: 6); 2: 9 fragm. brzuśców; 3: przepalane kości ludzkie (156 g – osobnik dorosły).

ANALIZA MATERIAŁU

Jedyny grób kultury łużyckiej z cmentarzyska ciałopalnego w Kolonii Rychłocice to pochówek jamowy w obwarowaniu kamiennym (ryc. 17: 5). W jego wyposażeniu odkryto zaledwie 10 fragmentów ceramiki. Są to ułamki krawędzi i brzuśców, w tym dwa o powierzchni chropowatej przez pionowe obmazywanie palcami (ryc. 17: 6), pozostałe natomiast o powierzchni szorstkiej. Jedyny charakterystyczny fragment krawędzi należy do naczynia prawdopodobnie kształtu esowatego o wychylonej na zewnątrz krawędzi. Jego cała powierzchnia nosi ślady pionowego obmazywania palcami. Jest to forma nawiązująca do naczyń tulipanowatych spotykanych już w kulturze trzcinieckiej, a występująca przede wszystkim w IV okresie epoki brązu (A. Kufel-Dzierzowska, M. Urbański 1985, s. 88). Analogie do jego sposobu wykonania wskazują na takie właśnie datowania (A. Kufel-Dzierzowska, M. Urbański 1985, tabl. VIII: 4, 5; X: 2; XIV: 4; XVII: 1, 2; 1987, tabl. VI: 2; IX: 2; X: 5; A. Kufel-Dzierzowska 1986, tabl. XVII: 2; B. Muzolf 2012, s. 131; B. Muzolf, A. Zielińska, P. Kittel 2017, s. 141–192). W okresie tym co prawda dominują groby popiel-

nicowe, ale i jamowe zarówno w wersji ze szczątkami stosu ciałopalnego, jak i bez, nie należą do rzadkości. Bardzo często przykrywane były brukami kamiennymi, niekiedy także wielowarstwowymi. Analogie do omawianego grobu znajdziemy na wielu cmentarzyskach środkowopolskich kultury łużyckiej z tego okresu. Jako przykład możemy tu podać cmentarzysko w Słowiku, pow. zgierski (H. Wiklak 1961, s. 150–151), czy w pobliskim, położonym na lewym brzegu Warty, dużym, wielookresowym cmentarzysku w Niechmirowie – Małej Wsi, pow. wiełuński (A. Kufel-Dzierzowska 1984, s. 83; 1986, s. 96; A. Kufel-Dzierzowska, M. Urbański 1985, s. 82; 1987, s. 98).

Omawiany grób został założony w północnej strefie cmentarzyska, gdzie młodsze chronologicznie pochówki, głównie kultury przeworskiej, znajdują się w znacznym rozproszeniu (mapa 2). W obrębie odcinków badawczych luźnych materiałów zabytkowych kultury łużyckiej nie stwierdzono, w związku z czym wydaje się, że grób ten możemy interpretować jako pojedynczy pochówek tej kultury. Musimy jednak pamiętać, że stanowisko 1 w Kolonii Rychłocice, jako obiekt sepulkralny, nie zostało przebadane w całości mimo dość szerokiego zakresu terenowego prac wykopaliskowych. Grób posadowiony jest w miejscu, skąd odległość do najbliższej granicy wykopów archeologicznych w kierunku północnym i zachodnim wynosi ponad 25 m. Również wykopy sondażowe wykonane w większej odległości od zwartego obszaru badań, głównie w kierunku zachodnim nie przyniosły wyniku pozytywnego. Dlatego też taka interpretacja tego odkrycia jest wielce uzasadniona.

Pojedyncze groby kultury łużyckiej na stanowiskach archeologicznych zdarzają się dość rzadko. Jako najbliższe należy wymienić osadę wielokulturową na stanowisku 5 w Bieniądzicach, pow. wieluński. W trakcie szerokopłaszczyznowych badań wykopaliskowych na przyszej obwodnicy Wielunia (Droga Krajowa nr 8) odkryto osadę oraz pojedynczy grób popielnicowy kultury łużyckiej datowane w przedziale od V okresu epoki brązu po okres halsztacki C (B. Muzolf 2013, s. 436–437, ryc. 7). Również na cmentarzysku wielokulturowym w Strobinie na stan. 4, pow. wieluński, odkryto pojedynczy grób kultury łużyckiej wyposażony w m.in. w żelazny grot oszczepu, dwa noże oraz dwie szpile, datowany na schyłek

okresu halsztackiego (B. Abramek 1985, s. 55, tabl. II: 1–6; XV).

Najbliższe znane cmentarzysko kultury łużyckiej znajduje się na stanowisku 4 w Siemiechowie, pow. łaski w odległości ok. 800m na N od omawianego cmentarzyska. W trakcie jego badań przeprowadzonych przez Muzeum Miasta Pabianic odkryto 63 groby ciałopalne, popielnicowe i jamowe, datowane na okres halsztacki D (M. Jądzewska 1973, s. 108–129). Nieco tylko dalej jest położone, cytowane wyżej, duże, wielookresowe cmentarzysko kultury łużyckiej w Niechmirowie – Małej Wsi, znajdujące się na zachodnim brzegu Warty.